

La vigència de les tesis de Fuster en l'anàlisi de la llengua

Maria Nebot i Calduch,
presidenta de Castelló per la Llengua

Avui, la “competència” amb l'altra llengua, la dominant—encara que no siga la “predominant”— no pot sostenir-se a través dels mitjans familiars, privats, i generalment pobres, que van ser útils, eficients i tot, fa cent anys.

Joan Fuster, *Ara o mai*, 1981, pg. 35

Joan Fuster va publicar nombrosos escrits sobre la llengua, concretament sobre la història social de la llengua. En tant que activistes, a nosaltres ens interessen algunes de les anàlisis sobre el seu estat i sobretot les propostes que hi fa, que són, al nostre entendre, encara molt vigents.

En el famós quadern *Ara o mai*, se centra en el procés de substitució lingüística que es produeix sobretot al Principat, basada en el concepte, ja apuntat per Prat de la Riba o Sanchis Guarnier, de “mimetisme”. La noblesa

adopta el castellà inclús abans del Decret de Nova Planta, la burgesia i les classes populars ho van fent progressivament per “mimesi”, perquè en aquesta situació de conflicte lingüístic mudar de classe obligava a mudar de llengua (pg. 19).

Tanmateix, en *Contra el nacionalisme espanyol* Fuster parla de la resistència dels valencians i valencianes a ser assimilats. Els procés de castellanització hi existeix i s'hi produeix en termes similars, però troba dificultats per



penetrar ràpidament a tots els estaments de la societat. Hi ha terratinents, industrials i comerciants que mantenen la llengua. Si en aquell segle la castellanització cultural sembla acomplida (...) la castellanització social és frenada (pg. 172).

Evidentment això no significa que Fuster defense que no es produeix castellanització al País Valencià o que al Principat és absoluta. Si posem aquests exemples és perquè el procés de substitució lingüística no és simètric ni lineal; tampoc no ho és en els diferents territoris de parla catalana. Els valencians i les valencianes hem de desacomplexar-nos en la comparació amb el Principat. Si encara existim és perquè hi ha resistència. Els reptes que enfronta la supervivència de la llengua catalana són comuns, a més, en tots aquests territoris, malgrat les diferències que puguen existir quant a ús social o protecció legal.

Per a la restauració del català va ser necessari, en primer lloc, una normativització de la llengua útil per a tots els dialectes i que permetera la publicació d'obres cultes sota un mateix criteri. La restitució del català com a llengua de cultura era necessària, però Fuster ja apunta que és insuficient. És imprescindible la publicació de bona literatura, poesia o assajos en la

Veiem la vigència de les anàlisis i propostes de Fuster pel que fa a la presència social, normal i normalitzada que la llengua necessita per continuar viva i amb bona salut. Són les reivindicacions que encara fem des de les entitats culturals, com ara amb la Llei de l'audiovisual

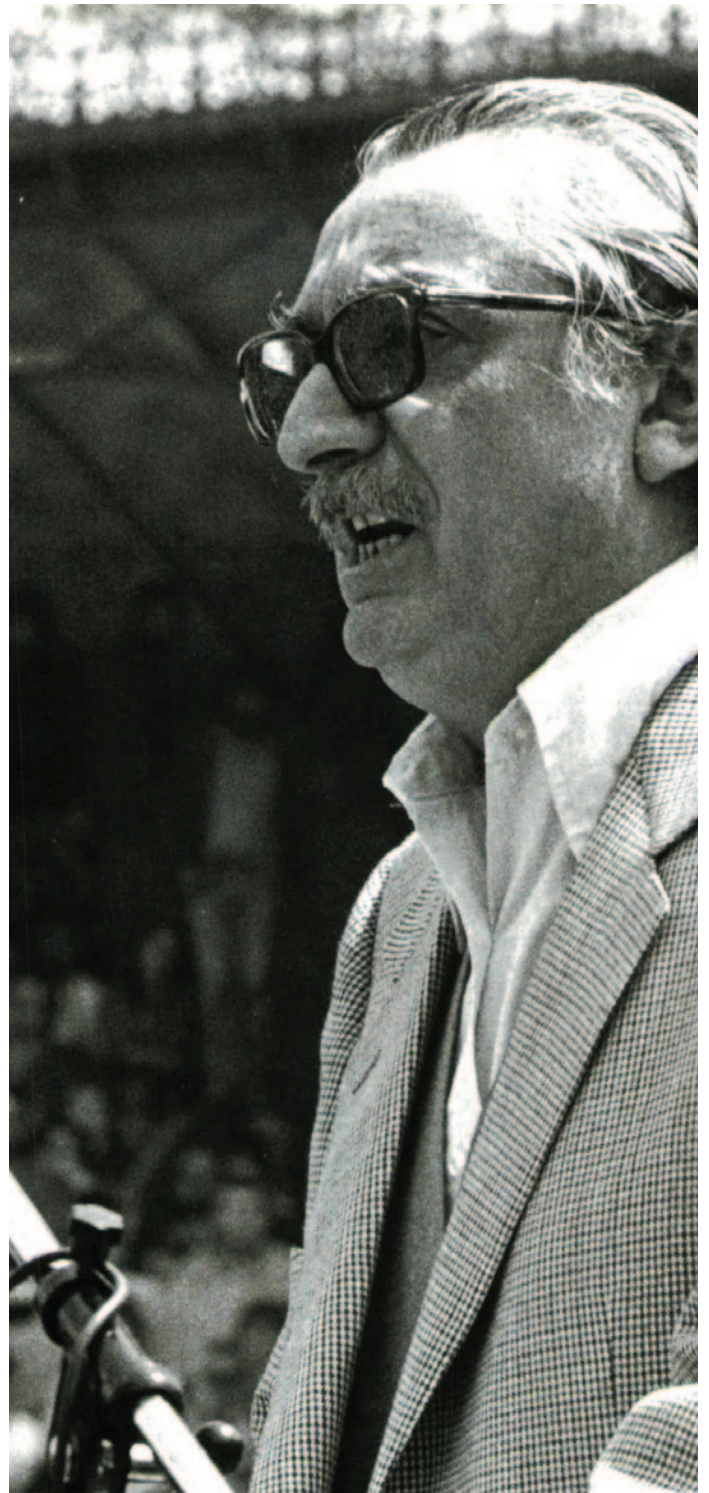
nostra llengua. Però també ho és que l'oferta de diaris i revistes siga molt més àmplia. Hi manquen un *Hola*, un *El Caso*, un *Interviú*, un *Playboy*, molts "tebeos", la quota pertinent de pornografia imbècil o de ciència-ficció (*Ara o mai*, pg. 27).

En aquest sentit també apunta la influència dels mitjans de comunicació de masses en l'ús social de la llengua: Davant un televisor, un catalanoparlant deixa de ser catalanoparlant per a ser televident en castellà, o en francès. Així, ja defensa la necessitat de recuperar per al valencià espais com el cinema, la ràdio i la televisió. D'igual manera ens apunta la música com a mitjà de recuperació de la llengua per a sectors de la població més amplis. Ens recorda la influència positiva de la *nova cançó* i com l'estat va impedir fins on va poder la seua difusió en ràdio i televisió. Curiós, si més no, el cas recent a Eurovisió amb el *galego*.

Fins aquí veiem la vigència de les anàlisis i propostes de Fuster pel que fa a la presència social, normal i normalitzada que la llengua necessita per continuar viva i amb bona salut. Són les reivindicacions que encara fem des de les entitats culturals, com ara amb la Llei de l'audiovisual –fruit del sorgiment de les plataformes digitals en què la presència del castellà és aclaparadora–. També són les propostes de programació alternativa que fem per poder fer gaudir de l'oci en valencià. Que, en certa manera, contribueixen a crear un teixit industrial en valencià. Ací veiem una altra tesi apuntada per l'autor, la necessitat que la llengua siga útil i, en el context econòmic, lucrativa. L'empresa privada, que va a fer diners, no adoptarà el català fins que el català no siga lucratiu en la publicitat (pg. 40).

Per últim, en *Ara o mai*, insta a dur a terme una política lingüística "raonable, hàbil i conjunta" entre les diferents autonomies. Recentment hem vist la reticència de l'estat perquè les administracions catalana, balear i valenciana es puguen comunicar entre elles en la llengua que els és pròpia. Per tot això i més, veiem la vigència de les anàlisis i propostes de l'homenot de Sueca. Les entitats culturals anem, amb totes les mancances i dificultats, resseguint aquest camí i, també, a poc a poc, avançant. Ni que siga cada deu anys, paga la pena rellegir Fuster i, per fi, podem celebrar que les institucions s'hagen atrevit a reivindicar-lo i, en la commemoració del centenari del seu naixement, hagen batejat el 2022 com a Any Fuster. Esperem que aquest homenatge servisca per a retrobar-lo els qui ja el coneixíem, per restaurar-li la dignitat que sempre ha merescut aquest gran intel·lectual valencià i, sobretot, perquè noves generacions el coneguen.

Des de les entitats culturals hem de continuar treballant per la recuperació de la nostra llengua. Sense renúncies, amb les màximes reivindicacions alhora que intentant crear espais d'oci on la llengua vehicular siga el valencià.



Des de les institucions han de vetlar per l'especial protecció del valencià i continuar ampliant l'espai de col·laboració i estratègia en matèria de política lingüística en els diferents territoris. Perquè així també serà com tindrem, entre d'altres, una indústria audiovisual i musical més forta. I perquè, com va dir en aquell cèlebre discurs del 1982 que commemorava les Normes de Castelló, O ens recobrem en la nostra unitat, o serem destruïts com a poble. ■